

No vas anar a la Biennial de Pensament? Aquí en tens les 10 reflexions imprescindibles

De la Biennial de Pensament Ciutat Oberta, en quedaran, sobretot, reflexions i idees per al debat. A CRÍTIC us en destaquem 10 d'especial rellevància.

Joan Carbonell / @JCarbonellS

De la [Biennial de Pensament Ciutat Oberta](#), en quedaran, sobretot, reflexions i idees per al debat. A CRÍTIC us en destaquem 10 frases d'especial rellevància d'alguns dels pensadors i activistes contemporanis que hi han deixat la seva llavor crítica en les jornades organitzades per l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB): els filòsofs **Paul B. Preciado**, **Fina Birulés** i **Judith Butler**, els sociòlegs **Richard Sennett** i **César Rendueles**, l'antropòloga i ecofeminista **Yayo Herrero**, el polític **Fernando Vallespín**, la crítica literària **Gayatri Spivak** o els activistes socials **David Fernández** i **Jaime Palomera**.

Són temps difícils. **La reacció envers l'emancipació de les persones (classe social, opció sexual, gènere, raça...)** està rearmant-se de forma desacomplexada tant a Europa com al Brasil de Bolsonaro, a les Filipines de Duterte o als Estats Units de Donald Trump. Aquesta ha estat una anàlisi compartida per moltes veus dels pensadors convidats a la Biennial barcelonina. Però, alhora, la majoria d'elles també ens han recordat que això és fruit dels grans avenços històrics i recents en les lluites socials, feministes o culturals de tota mena. A la Biennial s'ha parlat des d'allò més quotidià, la ciutat, fins a la idea més abstracta, la democràcia. Des del món digital fins a les problemàtiques ambientals. Totes aquestes idees teixides entre elles ens han ofert un mapa viu del pensament crític.

Barcelona ha celebrat, entre el 15 i el 21 d'octubre, un reeixit cicle de conferències, tallers, propostes artístiques i xerrades per tota la ciutat organitzat per l'Institut de Cultura de la ciutat. Les xifres en donen fe: 69 actes, 159 ponents i un públic que ha sobrepassat les 20.000 persones. De la Biennial del Pensament, n'han emergit idees, paraules i debats fonamentals per entendre els nostres anhels i problemes. Les diferents activitats que han tingut lloc aquests dies a la ciutat s'han agrupat en quatre grans eixos: **Ciutat Digital**, **Ciutat Diversa**, **Ciutat Democràtica** i **Ciutat Habitable**. Podem dir que la Biennial ha fet visible el pensament crític i de llarg recorregut per diverses Barcelones: Sants, Sant Andreu, el Raval...

La **pensadora índia Gayatri Spivak** va preguntar dimarts passat a una plaça Joan Coromines plena de gom a gom: "Podem arribar-nos a conèixer aquesta nit? M'encantaria que vosaltres tinguéssiu un efecte sobre mi i el que jo faig a les escoles primàries de Calcuta sobre vosaltres". No podem respondre a aquesta pregunta ara. L'impacte d'experiències d'aquesta mena moltes vegades és encara de llarga durada. El que sí que podem dir, veient com ha anat la Biennial, és que el teixit urbà i humà per fer-ho possible hi eren, sense cap mena de dubte.

Aquí van les 10 perles del pensament crític de la Biennial de Pensament:

(En algunes hi podreu aprofundir a través dels vídeos de les converses senceres penjats ja a YouTube.)

1. Paul B. Preciado, filòsof feminista

“Des del punt de vista epistemològic, estem vivint un canvi de paradigma, com el que es va donar en la primera modernitat. Sempre el diagnòstic des de la dreta i l'esquerra és en termes productius. I ens podem preguntar: Què passa amb la revolució? La revolució i la contrareforma s'està produint en la lluita pels mitjans de reproducció. I és aquí on l'esquerra no està fent la feina. Perquè naturalitza els processos de reproducció i considera que la veritable política és en un altre lloc que no és el cos o la sexualitat. La meua hipòtesi és que el cos al segle XXI és el que va ser la Fàbrica al XIX i al XX.”

2. Gayatri Spivak, crítica literària i teòrica de la literatura

“La imaginació és molt important en educació. Hem de poder pensar en una cosa que no tenim davant. Si dones una definició molt grandiloqüent, la gent pot parlar i parlar, però no hi ha fets. ‘Estar amb algú però lluny d'aquest algú.’ Així és com hem de pensar en l'ensenyament. No amb la idea antiquada de produir coneixement sobre un altre coneixement, empaquetar-lo i donar-lo a la generació següent a partir de l'Estat. Aquest model ha desaparegut del tot. L'ensenyament cuina l'ànima.”

Vídeo: 'L'educació del futur'. Conversa entre Gayatri Spivak i Marina Garcés

3. Judith Butler, filòsofa feminista

“La ideologia antigènere, en augment avui dia, és una reacció massiva contra els nostres passos endavant. Això ha generat una reacció brutal. En altres paraules: no hem perdut. Però això significa que hem de reflexionar sobre els nostres passos següents: quines han de ser les formes de solidaritat i de resistència en un marc transnacional. Aquest és el moment històric que estem vivint”.

“Com practiquem la no-violència en un món on les nostres accions no violentes són anomenades violentes? Aleshores correm el risc de ser empresonats, arrestats o amb un empresonament preventiu en un temps il·limitat sense un procés legal per la senzilla raó d'haver estat en una assemblea, o fora d'un edifici manifestant-nos. La lluita per mantenir els espais de pràctica no-violenta vius és un dels nostres reptes. Això implica una lluita contra els règims securitaris, els règims policials i els règims que utilitzen la seguretat com a excusa per a la repressió estatal.”

4. Fina Birulés, filòsofa feminista

“El feminisme no pot ser l'explicació de tot. Necessita el suport d'altres anàlisis i d'altres lluites. Els feminismes poden ser molts: no n'hi ha d'haver només un, de feminisme, que inclogui totes les perspectives.”

Vídeo: 'L'embolic del gènere'. Una conversa de la Biennial de Pensament entre Judith Butler i Fina Birulés

5. Richard Sennett, sociòleg i historiador

“Odio la paraula accessible; és una actitud tan condescendent en la manera de pensar la relació amb el públic. Com si l'Estat fos una institutriu, tot ha de ser fàcil, de classe mitjana, 'no et donarem res que no sigui accessible'.”

6. David Fernández, periodista i activista

“La batalla serà entre mercats i ciutats, quanta democràcia urbana aguanta el capitalisme global? Les ciutats poden ser el dic d'autodefensa democràtica.”

Vídeo: ‘Ciutats i sobiranismes’. Conversa entre Laia Bonet, David Fernández, Ignacio Sánchez-Cuenca i Marina Subirats, moderat per Xavier Antich

7. Fernando Vallespín, polític i catedràtic de Ciència Política

“S’ha trencat la idea que el futur sempre seria millor: en frustrar-se la idea de progrés es frustra la capacitat d’imaginar el futur; som societats incapaces de projectar-nos, i aquesta incapacitat porta a la dissolució.”

8. Yayo Herrero, antropòloga, enginyera i activista ecofeminista

“El capitalisme en el seu moment actual, amb els límits del planeta superats, revela la seva veritable realitat material que és vertaderament feixista. Si les tanques que envolten els llocs de privilegi, a més de no deixar passar persones, no deixessin passar energia, ni productes manufacturats ni aliments, els països considerats rics no durarien ni dos mesos.”

Vídeo: ‘En transició cap a la ciutat vivible’. Conversa entre Yayo Herrero, el Col·lectiu MigrESS, el Colectivo Migrantes y Diversas, el Col·lectiu Punt 6 i Entre Pobles - Equip Ciutats Vivibles

9. Jaime Palomera, antropòleg i activista per l’habitatge

“Som davant d’un fenomen sense precedents. El capitalisme està mudant: allò que et treuen al lloc de treball és important. Però allò que et treuen al lloc on vivim és més greu moltes vegades. Els processos de desposseïció que patim a l’espai de vida, a la llar, són més terribles i més greus. Aquesta profunda crisi de l’habitatge demostra el fracàs de les polítiques neoliberals dels últims 40 anys.”

Vídeo: ‘Sense barris no hi ha Barcelona: rehabilitació urbana i dret a la ciutat’. Conversa entre Gaia Redaelli, Jaime Palomera, Carme Trilla i Oriol Nel·lo

10. César Rendueles, filòsof i sociòleg

“Els espais culturals sovint són búnquers ultracrítics. En aquest sentit, els teòrics ultracrítics del capitalisme són més fàcils de veure en un museu que en un sindicat. No és tant que la cultura s’ha mercantilitzat com que el mercat s’ha culturitzat, el Banc de Santander dedica molts diners a programes culturals, etc. El problema de fons no és que no hi hagi espai per a la crítica a la cultura, sinó que el discurs cultural crític ha estat assimilat per la cultura dominant. Silicon Valley, la banca, els centres de poder, estan convençuts que la cultura és central. Si fossin aquí els representants d’aquests bancs, estarien d’acord amb els drets culturals, no pel que fa als laborals, segurament. Com podem trencar aquest cercle viciós? A la pràctica és difícil. Cal pensar les polítiques culturals amb la mateixa perspectiva universalista amb què pensem la sanitat o l’educació. Això exigeix un

exercici de modèstia.”